AYDEDE

No. 91 — 63
CUMARTESİ 11 Aralık 1948
Fiatı 15 Kuruş

Cumartesi ve Çarşamba günleri çıkar tam mânasile bitaraf siyasi hoşsohbet gazete
İdarehane: Ankara Caddesi 98/2, TAN Basımevi
Başmuharriri: REFİK HALİD KARAY

Tesis tarihi : 1922
Telgraf : Aydede — İstanbul
Telefon - 25100 — Posta Kutusu: 816

SUDA NAKIŞLAR

Fazla Nezaket

Demokrat Parti başkanı Trakya gezintisinde en özlü ve canlı nutuklarını verdi, umumi efkârda yeni bir intibah uyandırdı.

Şimdi içinde bulunduğumuz vaziyet bundan daha vuzuhla anlatılamazdı. Başkan, hükûmetin gidişini tabiatiyle hiç beğenmiyor, hattâ memleket menfaati bakımından tehlikeli sayıyor. Vergi ve ticaret sistemimiz baştanbaşa bozuktur; yeni bütçemiz geçen yılınkinden ağırdır; gelecek sene daha da yüklü olacaktır. Orduyu ileri süren iktidar, parayı ordudan fazla sivil teşekküllere sarfediyor; halbuki bunlar normal zamanlara bırakılabilir. Diğer taraftan millî hâkimiyetin tecellisine de imkân verilmemektedir. Hülâsa hükûmet perişanlık içinde bocalamaktadır; bir an evvel çekilip yerini ehline bırakmalıdır.

Bayarın iktidar partisi aleyhine yaptığı bu ateşli propaganda seyahati akşama doğru ziyafet sofrasında sükûn buluyor. Masa etrafında o yerin valisi vardır, adliye erkânı vardır, iktidar partisi ileri gelenleri vardır.

Neden bu, böyledir? Hükûmet mümessilleri ve iktidar partisi niçin bir muhalif partinin propaganda hareketine - velevki ziyafet sofrasında olsun - iştirâk ediyor?

Muhtelif partilerle idare olunan başka memleketlerde siyasi nezaketin bu dereceye kadar götürüldüğünden biz haberdar değiliz. Birbirlerine muhalif partiler ancak millî ve resmî törenler sırasında yanyana gelirler; hükûmet mümessilleri de yine ancak o zaman aralarına karışır.

Yoksa bir parti, hükûmeti düşürme gayretiyle ve düşmesini sağlamak maksadiyle şehri şehir, kasaba kasaba propaganda yaparken hükûmeti temsil edenlerle iktidar partisinin o seyahat nümayişlerine iştirâki lüzumsuzdur; hele hükûmetinki tamamiyle abestir.

Siyasî nezaketlerimize makul ve mantıkî bir şekil versek, hele memurlarımızı her türlü politika nümayişlerine karışmaktan uzaklaştırsak dünyaca kabul edilmiş usûllere daha uygun iş görmüş oluruz.

AYDEDE

Amerika bu yıl yardımı arttıracak (Gazeteler)

Kâbus !

İktidar ve Verem Hastalığı

Şimdiye kadar neden harekete geçilmedi bilinemez?

Sağlık ve Sosyal Bakanının söylediğine göre, bazı vilâyetlerimizde yapılan kısmî taramalar, bir sene zarfında 100 bin nüfusta 265,6 kişinin veremden öldüğünü ortaya koymuştur.

Bu müthiş rakamı gözlerimizin önüne seren Bakanın sözlerinden bazı parçalar alıyoruz :

"Yurdda esaslı bir verem taraması yapılmış değildir. Bu gün için 40 bin verem yatağına ihtiyaç vardır. Şimdilik üç sene zarfında 4 bin veremliyi barındıracak tesis yapılabilir."

Bu sözlerin üzerinde dikkat ve ehemmiyetle durmak lâzım :

1 — 25 senelik Cumhuriyet hayatımızda, gazetelerin acı neşriyatına kulak asan olmamış; veremle mücadele, Yalova kaplıcalarını imâr kadar hükûmet adamlarımızı ilgilendirmemiştir.

2 — Yerli yersiz, bir takım insanlarda siyası tandans arıyan ve vicdanlardakini öğrenmek için lâyuat tarama ekipleri çıkartanlar, bir nevi hafiyeliğin âdeta meslek haline getirilmesine göz yumanlar, yurdda verem tahribatını öğrenecek ciddi hiç bir şey yapmamışlardır.

3 — Bu günkü yarım yamalak taramalar, veremliler için yatak ihtiyacının 40 bin olduğunu ortaya koymuştur. Halbuki, eldeki vesait üç sene içinde yalnız 4 bin hasta vatandaşı barındıracak yatak bulmayı sağlıyabilir. Yani, tam tarama yapılmaz, verem olduğu yerde durur da tahribatını arttırmazsa 40 bin yatağa ancak 30 sene sonra kavuşabiliriz.

25 senelik iktidarın yalnız verem bahsindeki bu blânçosu bile hazindir. Bizi 25 sene idare edenler, iktidarı muhafaza edebilirlerse bundan ancak 30 sene sonra, yalnız 40 bin hastamıza yatak bulabilecekler. Dayan yüreğim, dayan !

Geliyor mu? Geldi mi? Ya Gelemezse ?

Bu ne haldir? Kış geldi mi İstanbul şehrinde kömür istoku azalır, hattâ tükenir, gözler Karadeniz boğazına çevrilir. "Aman ! Elektrik Fabrikasında ancak iki günlük kömür kaldı; fırtına dinmez, vapur gelmezse ne ışık, ne enerji kuvveti, şapa oturacağız !" bu, bildik bileli, yani şirket hükûmete geçeli her yılın korkusudur.

Şimdi bir yenisi daha çıktı : Şehirde buğday istoku azalmış, bitmek üzere... (Tasvir) refikimize göre de bitmiş sayılır. Zira iki güne ya yetişir, ya yetişmezmiş ! Fakat Çorludan buğday bekliyormuşuz. Gözlerimiz bir Karadeniz boğazına, bir Trakya yollarına çevrilip duruyor : "Geliyor mu? Ya gelmezse?" Eskiden, daha iptidai vasıtalarla hepsi de zamanında gelirdi. Odun da, mangal kömürü de, istoka lüzum gösteren başka ne gibi ihtiyaçlarımız varsa !

Hem bunlar kömür tevzi büroları, Toprak Ofisler ve sair bir sürü kurumlar olmadan gelirlerdi. Nedir bu hal?

Yargıçlara Selâm

Gazeteler yazıyor : "Zincirlikuyuda bir otomobil çevrildi, içindeki kadınlar jandarmalar tarafından alınmak istendi."

Arkasından Vilâyet Jandarma Komutanı beyanat veriyor : "Hayır... Otomobildeki erkeklerden biri, bir kadına zorla tasallût etmek istedi, jandarma vazifesini yaptı, bu harekete mâni oldu."

İfadeler alınıyor, zabıtlar tutuluyor. İdarî makamlar memnun. Diyorlar ki : "Hakikat ortaya çıktı, otomobildeki erkekler suçlu. Ayrıca jandarmalara hakaret etmişler. Görür onlar !"

İş mahkemede. İdarî makamlar, böbürlene dursunlar, savcının talebine uyan yargıç, jandarmaları tevkif ediyor.

Biz, bu vakaya hiç bir şey ilâve etmiyeceğiz. Yalnız şu kadarını belirteceğiz ki : İdare-i maslahat idarî makamların; fakat adalet şakaya gelmiyor !

Sarhoş — Karıcığım, evdeki kübik iskemlede rahatsız oluyorum, bunu getirdim !

FENER TAŞIYAN KÖR

Yaşlı bir âmâ geceleri eline bir fener almadan sokağa çıkmazdı. Bir çocuk dedi ki:

— Gözleri görmiyen bir adamın fener ne işine yarar?

Bunu işiten ihtiyar âmâ cevap verdi.

— Düşünmeden konuşma. Elimdeki fener benim yolumu aydınlatmak için değildir; gözleri görenlerin beni görmeleri ve bana çarpmamaları içindir.

Bugünden, Dünden

Şişman Melek Hanım

Kadıköy-Bostancı tramvayında karşıma yaşlıca, şişman bir hatun rastladı. Yoğurtçu köprüsüne varmadan uyuklamağa, pofurtulara başlaması aklıma 40 yıl evvelki ahpaplardan Şişman Melek hanımı getirdi.

Melek Hanım, 55 lik, mavi gözlü, duru beyaz, boylu, vaktiyle hayli güzel olduğu belli idi. Lâkin lök, donyağı, tınmaz melâike; konuşuşu bile uykuda sayıklar gibi mırıl mırıl. Bize misafir geldi mi herkese ağırlık basar, gevşeklik çöker. Esneye esneye; sanki sabaha kadar beşik sallamış.

Hatun aşırı sofu, dilinden Kelime-i Şehadeti düşürmez, horozdan kaçar, mekruhtur diye sigara, kahve içmez, hıristiyan yemeğidir diyerek ağzına domates, patates de koymazdı. Gelip beş dakika oturur oturmaz, sorar :

— Kuzum çocuklar ikindi okundu mu?

Okunduysa hemen kalkar. Saatlerce namazda. Zira tahiyattayken şekerleme kestiriyor. Altmışına merdiven dayadığı halde.

— Bu yıl kırk üçüme bastım ! deyip durur, havsalası dar bir akranı derhal onu ekşitirdi :

— Kardeş, hani o menhus büyük kolerada patlıcanı (dolmalık bamye), domatesi (ondan da var) diye satarlardı da gizli gizli alırdık. İlk ehlin de o afetin kurbanı olmuştu ya !

Melek Hanım (Evet!) deyince kahkahalar kopardı :

— Ayol büyük kolera savulalı 40 seneyi geçti. Kundaktayken mi tel duvak taktın a müslüman?

Onun mu kocadan, yoksa kocanın mı ondan talihi yok bilmem, ikinci ayali de çabucak gürleyivermiş. Bir kına gecesinde, arkadaşlarından biri şaka maksadiyle, gülün yaprakları arasına kırmızı biber doldurup uzatmış. Adamcağız koklar koklamaz, haydi biberlerin hepsi genzine, biçare, başı kesilmiş tavuk gibi yerden yere çırpına çırpına öbür dünyaya gitmiş.

Şişmancağız her gelişinde yapayalnızlığından tutturur, dert yanardı :

Babasından kalan kalaycı dükkânından ayda 7 mecidiye, leblebici dükkânından 6 macidiye; annesinden yadigâr evinin üst katındaki kiracıdan da 8 mecidiye eline geçiyormuş. Geçinmede yine darlık çekmede. Erkek elinden sarfedilmiyen paranın bereketi mi olurmuş?

Bu bahsi açtı mı uyuntuluğu kalmaz, canlanır, gözleri parlardı. Koca istiyor vesselâm !

Göztepedeyiz. Gece yatısına gelmiş, başında sımsıkı baş örtüsü, mindere yayılıp yine küllü çöreklere girişmişti : Mahallesindeki mütekait tabur kâtibinin araya komşuyu koyup talip çıktığı; içkili olduğu için, reddettiği. Pazar tekkesi şeyhinin de istediği; ehl-i ilâhlara düşene ne mutlu, ve lâkin şeyh efendinin çok ihtiyar oluşundan teklifi kabul etmediği ve saire...

Kanburluğundan ötürü kısacık boylu, çocuktan farksız cüsseli, afacan ve bir kol çengilerden Kanbur Sadi de odada. Muzip oğlan artık duramadı. Dışarı sıvışıp kaşlarını boyadı, iğreti sakal taktı; fesine koca sarık sarıp kürkü giydi. Selâmlık misafir odasında, elinde tesbih, köşeye kuruldu.

Süt kardeşimle, Melek Hanımın yanına döndük.

— Şeyh Zikrüddin Efendi hazretleri teşrif buyurdular. Haremi vefat etmiş, evlenmek niyetinde; güzel, namuskâr, tazece bir hanım almak arzu ediyor. Müşarünileyh gayet muhterem, mübarek bir zattır; kırk kırk beş yaşında kadardır. Şunu kapı aralığından gör, beğenirsen sana yapıverelim ! dedik.

Kadın, ağzı kulaklarında hemen ayaklandı. O aralıktan bakadursun, Sadi içeride baş sedire geçmiş, emektarımız zenci Hadi merhumu, Osman ağayı, Mehmet çavuşu karşısına almış, celâlli celâlli vaızda :

— Zamane nisvanının kefere kokonaları misullü ipek fistanlar giydiklerini işittikçe hâzâ âlim derece-i nihayede endişenâk oluyorum. Harirden mamûl libas-ı tellis dinen haramdır, günah-ı kebairdendir efendim !

Melek Hanımda mırıltılar :

— Allah Allah ! Veli gibi zat. Aman, eve gider gitmez, sandığımdaki kadife hırkamı, (Santendilyon) elbisemi, atlas çarşafımı çarşıya götürüp satayım !

Kanburcuk bu vadide bir çok çene salladıktan sonra, Hadiye döndü :

— Hâcefendi, şu kebir borulu çekmece, nev icat çalgılardan galiba ! Kuzum mirim bir nebze çal. Musiki istimaı mübahtır. Haydar-ı islâmda Mekke ve Medine ülemay-ı benam bile kabakçı Araplari çaldırıp tensit-i kalb eylerlerdi...

Önce kararlaştırdığımız veçhile, gramofon (Selânik kahpe Selânik) türküsünü tutturdu. Şeyh efendi sedirden fırlayıp şıkırda şıkır oynamağa; (Oh, oh! Yallah, yallah!) larla kıvırmağa başladı.

Şişman,

— Bu herif zır deli, mor kerakinin biriymiş ! deyip dört nala kapının önünden kaçtıktan sonra, beş dakika geçmeden,

— Neşeli zat. Erkeğin avurt zavurtlusuna, Nemrud gibisine hiç tahammül edilmez; Efendi hazretlerine varayım bari, demez mi?

Sermed Muhtar ALUS

Gözümde Tüter Oldu

Yârelerim çok derin
Sonu yok bu kederin
Kendime seçtiğim yâr
Yâri oldu illerin.

★

Saramadım il gibi
Tatlı bir emel gibi
Gönlümü yıktı geçti
Yıkıp geçen sel gibi.

★

Bitkinim, yıpranığım
Yüreğimden yanığım
İller tatlı uykuda
Ben uyur uyanığım.

★

Ağlamam yandığıma
Yanarım kandığıma
Dağlar, taşlar dayanmaz
Benim dayandığıma.

★

Ayrılık yeter oldu.
Hâlim pek beter oldu.
Vefasızın hayali
Gözümde tüter oldu...

Necdet Atılgan

— Ne tatlı yerinde çaldı şu melun saat. "İngiliz karikatürü"

İkinci Segâh Faslı Konseri

Birinci konserde görülen ufak tefek kusurlar tashih edilmiş olduğundan evvelki Salı günü tekrar edilen segâh faslı büyük bir muvaffakiyetle icra edildi. Seslerle sazların hem ahenk olarak terennümü dinleyenleri hakikaten mestetti. Tenkitleri hüsnü kabul eden sevgili sanatkârlarımızla ne kadar iftihar etsek azdır. Münekkit, sanatkârda mutlaka bir kusur arıyan adam değildir. Haklı tenkitler sayesinde güzel sanatlar terakki ve tekemmül eder.

Solistlerden Mustafa Çağlar yine harikalar meydana getirdi. Genç sanatkâr Mustafa Kovancı iki şarkıyı da dürüst ve pürüzsüz okudu; güfte ve besteyi kendine pek iyi ısındırmıştı; tavır ve eda itibariyle de kusursuzdu. Muallâ Yakar bu konserde çok muvaffak oldu. Kuvvetli, müsait bir tonda ve müstesna güzellikte sesi olan bu artist ekseriyetle çekingen davranıyordu. Bu defa cesur okudu ve kıymetini tanıttı; hattâ transposition'a hiç lüzum olmadığı halde udun segâh yerine ferahnâk çeşnisindeki göstermeliği bile cesaretini kırmadı. Temenni ederiz ki bundan böyle muvaffakiyet kapıları kendisine açılmış olsun.

Güftelerde bazı kelimelerin telâffuzu ve kafiyeye riayetsizlik de nazarı dikkati celbediyor ve bestenin letafetini kaçırıyor. Mesel itti yerine etti ve bülbülem yerine bülbülüm; dönderdi yerine döndürdü demek doğru değildir. Çünkü şiir ve musiki lisaniyle konuşma lisanı bir değildir. İtiraz olarak deniliyor ki : "Biz bu gün o kelimeleri öyle mi telâffuz ediyoruz?" Evet ama, o güftelerin yapıldığı zaman o türlü telâffuz ediliyordu. Biz bu gün gerek edebiyatımızda ve gerek konuşma dilimizde (Yegâh yürük semai) kâmeti ar ar ve vechi münevver, tâbirlerini kullanıyor muyuz? (Uşak yürük semai) Gâhi ki ider turrası dâmânını çide güftesini gençler Çince zennediyorlar, lâkin biz bunları seve seve söyleyip çalıyoruz. Bu tâbiratı da mı değiştireceğiz?..

Kafiye hatasına gelince :

Hâtırımdan çıkmaz asla ahd-ü peymanın senin

Bin yemin ettin a zalim yok mu imanın senin

Yerine (İnsafın senin) diyorlar ki yanlıştır, (Peymanın, imanın, müjgânın) gitmesi icabeder. (İnsafın) kelimesi hem kafiyeyi, hem de mânayı bozuyor ve ilelahır. Bu gibi hatalar, konservatuvardan ve radyodan sâdir olduğu için ehemmiyetle telâkki edilmek lâzımgelir. Zira Türk musikisine rağbet çoğalıyor ve bittabi gençler konservatuvar ve radyoda okunan tarzı taklit ediyor.

Sabih Şevket

Minelbab İlelmihrab

Yazan: Refik Halid KARAY

Darbe-i hükûmet teşebbüsü kendi zararımıza oldu — Tevfik Paşa Sadrazam — Aydede nasıl çıktı — Sansör yeni gazete çıkmasına müsaade etmiyor — Bir mektep hatırası — Ali Kemal gazete çıkarmama muhalif — Mihran kârın kokusunu almıştı — Dahiliye nazırıyle sansör memurları Aydede yüzünden birbirlerine giriyorlar.

Biz ve bir kaç arkadaşımız bu işlerle meşgul iken meğerse eski Dahiliye nazırı olup bir yere kayırılmamakla beraber tekrar Sadrazamın gözüne girmek imkânını bulan Mehmet Ali Bey şüpheye düşmüş, peşimize adamlar koymuş ve efendisine arz-ı malûmat etmiş. Fakat ne olur ne olmaz, yine bir taraftan da Sabri Efendiyi tutmak yahut oyalamak istemekte berdevamdı.

●

Padişah, Şeyh-ul-islâmının ve Sadrazam, nazırının istifanamelerini derhal kabul etti. Umduğumuz aksülamelden iz, eser yok. Yerlerine hemen yenileri de getirilivermişti. Hattâ dahası var: Yeni Şeyh-ül-islâm Babı Meşihatte büyük bir temizliğe girişmişti, selefi Sabri Efendiye mensup tanılan bir çok yüksek memurları azletti. Galiba eski Şeyh-ül-islâmın el altından bir fetva çıkartıp padişahı halleylemesi ihtimali bu suretle önlenmişti! Şüphesiz Damat Paşa meseleyi padişaha o zaviyeden anlatmış, Sultan Vahdeddini bir tehlikeden kurtarmıştı.

●

Derken beni de azlettiler.

— Eh, dedim, (Peyam Sabah) hazır. muharrirliğime dönerim.

Ali Kemal Bey memuriyetten çekilmeme memnun oldu; gazetesi bir unsur kazanıyordu. Gözümün önünde bir şeyler yazıp aşağıya gönderdi. Bu, gazetede yazılarım çıkacağını karilere bildiren bir ilândı.

●

Ertesi sabah gazetede ilân çıkmamıştı. Ne olmuştu? Şu: Mihran Efendi, Sadrazamın azlettiği bir adamı gazetesine almakta tereddüde düşmüştü. İkbaldekilerle daima iyi geçinmek ve onların suyuna gidip iltifatını kazanmak... Onun nesleki hep budur. Ortada Dıral dedenin düdüğü gibi kalıyordum.

Baş muharrir bey bana:

— Mirim, dedi, böyledir işte bu herif. Lâf anlatamadım ki...

Evet bizim darbe-i hükûmet teşebbüsü kendi zararımıza netice vermişti. Fakat çok geçmedi, Damat Ferit Paşanın sarsıldığı anlaşıldı. Bunu en evvel Hisseden Mihran Efendi de bana gazetesini açtı; tekrar kaleme sarıldım.

●

Bir sabah, Damat Paşanın istifasiyle sadarete Tevfik Paşanın geldiğini öğrendik. Bizden sonra ömrü pek kısa sürmüştü. Gidiş o gidiş! Artık sadece muharrir idim; yazılarımı ekseriya evden yolluyor, keyfime bakıyordum. Memuriyetten atılınca bir başka mesleki olup da ona dönmek ne mutlu! Hele bu meslek gazetecilik ise... İnsan ihtiyaca düşmiyeceği gibi ismi ve yazısı her gün okunacağından idbar derdini de duymaz. Bir muharrir okunduğu müddetçe daima ikbaldedir.

●

Altı aylık yeni bir fasıladan sonra daha kudretli şekilde çalışmağa başladım; fikrim incilâ bulmuştu. Birbirine taş çıkartan makale ve fıkralar yazıyordum. Şunu arz edeyim ki mütareke devrinde hareket-i milliyeye uymıyan yazılar yazmakla beraber bunların hiç biri galiz ve çirkin değildi. Ankarada az çok kızılarak, lâkin hoş bir tarafı bulunarak okunduğunu haber alıyordum.

Böylece bir kaç ay daha geçti, yeni seneye yaklaşıyorduk. Bakalım ne doğuracaktı?

●

9

(Aydede) nasıl çıktı?

(Peyam Sabah) ın verdiği para - Ayda sekiz makale ve haftada dört "Nakşı berab" için yüz yirmi lira idi - Geçinmeme kâfi gelmiyordu. Halbuki yazılarım rağbet buluyordu; pek sıkışmış, pek daralmıştım. Bir çıkar yol bulmak lâzımdı.

●

Bir akşam üzeri, Kadıköyündeki bahçede düşünüp geziyordum, zihnimde bir şimşek çaktı: Niçin, ben, tek başıma bir gazete çıkarmıyordum? Ne kadar yürümese, sürülmese yine bana bu yüz yirmi kâğıdı bırakırdı. Bir sigara yaktım; ucunu yere attığım zaman kararımı vermiştim, (Aydede) isminde, haftada iki kere çıkmak üzere bir mizahî gazete neşredecektim.

●

Karar iyi idi ama tatbikine müthiş bir mâni vardı: Sansör dairesi yeniden gazete çıkarılmasını suret-i katiyede menetmişti; ancak mevcutların intişarına müsaade veriliyordu. Ne yapacaktım? Sağa, sola baş vurdum; sefarethanelerle ecnebi muhafili ve rical-i askeriyesi arasında hiç tanıdığım yoktu; istidamın reddedilmesi, binaenaleyh ümitlerimin suya düşmesi muhakkaktı. O zaman matbuat müdürü Siret Beyin elinde nüfuz yoktu.

●

Sansör müfettişi Enis Beyle görüştüm ve sansör memurlarının haftalık içtimaında nokta-i nazarımı müdafaa ederse pek memnun kalacağımı söyledim; pek nezaketle bu vazifeyi deruhte ve bihakkın da ifa etti.

Diğer taraftan bizim Mekteb-i Sultaninin bir eski müdür-i sanisi Mösyö Feuillet vardı ki Fransa sefarethanesine mensuptu, ben de ona baş vurdum; not aldı ve kendi işi imiş gibi ne yapmak mümkünse yapacağını söyledi.

●

Bu Mösyö Feuillet benim Mekteb-i Sultaniden soğumama ve binnetice orayı ikmal etmeden terkime sebep olmuştu ama sonradan barışmıştık. Fransızca muallimimiz Mösyö Debua isminde yarı ma'tuh bir ihtiyardı; nasıl oldu, bilmem, üç arkadaş ile ite sırayı çivili olan yerinden kırarak söktük; muallim gördü, tambur çalmış ve ders de o aralık bitmişti. Herkes kaçtı, ben mânasız bir izzet-i nefsle yerimde durdum; geldi, yakamdan tuttu, beraber müdür-i saninin odasına girdik. Mösyö Feuillet önündeki defteri açtı, ismimin hizasına baktı, felâket... Orada, bir sene evvel mektebin arka kapısından firarıma ve tecziye edilmediğime dair olan kaydı gördü. Demek ki yaramaz, islâh olmaz, haşarı bir çocuktum, derhal bir hafta izinsizlikle bilmem kaç satır cezaya, ayrıca hapse mahkûm etti. Buna itiraza hakkım yoktu ama "Neden, diyordum, benimle beraber aynı fiili işliyenler cezalandırılmıyorlar?" Diyorlardı ki: - İsimlerini bildir, onları da cezalandıralım! - - Hayır, ben ihpar etmem, siz tahkikat yapınız, bulunuz!

●

Nihayet Cumartesi günü çattı, izinsizdim, fakat kim dinler, kollarımı sallıya sallıya yürüdüm, kapının önüne geldim, kapıcılar yolumu kestiler, bırakmamak istediler:

— Sakın, dedim, elinizi sürmeyiniz, fena olur, siz polis değilsiniz, vazifeniz olan biteni müdüriyete bildirmektir!

Cevap vermediler, hatırlı talebeden idim, çekildiler; ben de hiç bir şey olmamış gibi evime geldim, kimseye halimi belli etmedim, güldüm, konuştum, yedim, içtim, yattım ve uyudum. Sabahleyin göz yaşları yanaklarımdan dökülerek vakayı anlattım, hikâye uzundur, peder müdahaleye mecbur kaldı, müdür Abdurrahman Şeref Efendi bir kaç kelime azarlamakla biliktifa izinsizliğimi ve hapsi affetti; yalnız bir kaç yüz satır ceza yazdım, Mösyö Feuillet'e götürdüm, nasihatler verdi, mesele galebemle kapandı.

(Devamı var)

Gazeteler: Baharat da lüks vergisine tâbi imiş.

Salepçi — Salebin sade mi olsun lüks mü?

— Sana kaç defadır tenbih ediyorum : "Bana hem Hasan, hem Saka deme!" diye gücüme gidiyor doğrusu !

AMAN! DEVAM...

Büyük şair Scarron'un karısı Maintenon harikulâde güzel konuşur, dinleyenleri kendisine hayran bırakırdı.

Karı-koca pek hesabi yaşamalarına rağmen hemen hemen sofradan hiç misafirleri eksik olmaz, onlar da ellerinden geldiği kadar ikramda kusur etmezler, hattâ biraz da memnun olurlardı.

Yine bir akşam tam sofraya oturacakları sırada teklifli tekellüflü konuştukları bir aile kendilerine âdeta baskın verdi. Mecburen :

— Buyurun sofraya !

Dediler. Halbuki pek az yemekleri vardı. Yemek pek neşeli geçiyor, misafirler âdeta ağızları açık bir halde Mainton'un tatlı tatlı anlattığı hikâyeleri dinliyorlardı.

Bir aralık şair Scarron karısının kulağına eğildi :

— Sevgilim, dedi. Ara vermeden bir hikâye daha anlat, çünkü başka yemek kalmadı !

Söz Temsili

— Nasıl, sizin küçük iyidir inşallah?

— Hamdolsun. Altı aydanberi yürüyor.

— O ! Epeyce yol almış olacak !

İş Tasavvurda

Lichtenberg'in gayet büyük kulakları vardı.

Bir toplantıda vücut çirkinliklerinden bahis açılmış, herkes bir şey söylüyordu. Bir ara, patavatsızlardan biri, Lichtenberg'i işaret etti, onu mahçup bırakmak istiyen bir tavırla :

— Meselâ, dedi. Üstadın da bir kusuru var : Kulakları pek büyük..

Lichtemberg gülümsedi :

— Doğrudur, dedi. Benim kulaklarımla zat-ı âlinizin beynini aynı kafada tasavvur ederseniz, ortaya ne orijinal bir mahlûkun çıktığını görürsünüz !

Hepsinden Mahrum

Afrika içlerinde bir zenci oğluna der ki :

— İyi çalış. Ekeceğin darının parasiyle ben bir kısrak alacağım; kısrağın tayı olunca ben kısrağa bineceğim, sen de taya...

Çocuk sevinir :

— Tayı dört nala koşturacak mıyım?

— Sakın ha, haylaz ! Ayaklarını kırarsın sonra !

Baba hiddetinden oğlunun kafasına bir sopa vurur; çocuk düşer ölür. Bu suretle de zenci baba darıdan, kısraktan, taydan ve üstelik bir evlâttan mahrum kalır.

Kısa Muhabere

Fransız muharrirlerinden Merimée, III. Napoleon'un saray takımiyle beraber bir sayfiye şatosuna gider. Pariste kalan romancı Octave Feuillet, arkadaşının sıhhatini merak eder ve bir kâğıdın üzerine üç tane sual işareti yazıp gönderir.

Cevaben gelen zarfın içindeki beyaz kâğıtta ne işaret, ne kelime, hiç bir şey yoktur. Feuillet buna bakar ve :

— Hamdolsun afiyetteymiş ! der.

Ankara radyosunda öğle gazetesi — Sayın dinleyiciler ! Bu günkü gazeteler en önemli konu olarak yine Berlin meselesini ele almışlardır !..

Bir doku

Yavuklular !

Açık şeyler hoşa gider. açık hava, eli açık adam böylesi kalmadı ya - Açık çık yürek, açıkgözlük, ha ta varmamak şartiyle a konuşmalar...

Gel gelelim, şu "açık" "bütçe" nin yanında insa lerini dikenlendiriyor, gö taşı gibi açıyor. Haspalar birlerine pek tutkunlar Açık ile Bay Bütçe daima la geziyorlar, dizdize otu kucak kucağa ömür sü içtikleri su ayrı gitmiyor. ma, öbürü de alabildiğine hovarda. Koskoca hükûm lerdenberi olanca kuvve raşıyor da yosma Açık Bütçe'nin yanından ayır

Bu arada ne olursa bi yor. Hani, hayırsız evlât kadıncağızlar vardır; güce bakmaz, çapkınlıkta zavallı anacığının çama yarak, dikiş dikerek bin net içinde tedarik ettiği ü ruşu elinden alıp yosmal rir. Biz de o hale geldik çapkın evlât gibi başımıza lat olmuş, elimizde av ne varsa çekip alıyor, ya nun uğurunda saçıp sav Açık olacak o adı batası para yetiştirmek için ... dik. Bütçe kaşlarını çatıp k za dikiliyor. Zam diyor, veri yeni vergi diyor ... sürtük Açık'ın gözünü ... ne mümkün ! Biz ver şiyor, semiriyor, şımarıyo lerle, cilvelerle âşıkının da kırıtıyor, sitemler yağ

"— Ben senin için çıldı ama sen beni sevmiyorsun seydin biraz alâka göst Baksana, bir senedenberi b ni bir şey almadın. Hâlâ e larla, eski vergilerle idar rum. Tahammülüm kalma Yeni yeni zamlar, yeni y giler isterim. Bunları ya seni bırakıp giderim ha !"

Sevgilisinden fitili alan kaşlarını biraz daha çatıp zim karşımızda somurtuy yeni zamlar, yeni yeni ve Haddin varsa verme ! E vurup elimizdekini alma yor.

Dul anne, hayırsız evlâd zabından kurtulmak için nın dibinde sakladığı koc baba yadigârı yüzüğünü, k çıkarıp satar, parasını oğl vucuna koyar.

Biz ondan besbeterine u çorbamızdaki bir tutam b limizdeki kaşığı, gözümüzd lüğü de feda ettik, gene madık. Yosma Açık'ın gözl muyor, hâlâ istiyor. Bir evvel sokaklarda duvarla iç istikraz tahvillerinin af sıldı.

El'aman, bizde de takat artık. Bütçe açığını kapata ye açılmadık yerimiz kal

Cemal

Bir doku...

...avuklular !

...ler hoşa gider...
...eli açık adam...
...madı ya - Açık...
...açıkgözlük, ha...
...ak şartiyle a...
...r...

...im, şu "açık" ...
...yanında insa...
...lendiriyor, göz...
...ıyor. Haspalar...
...ek tutkunlar...
...y Bütçe daima...
...r, dizdize otur...
...ğa ömür sü...
...ayrı gitmiyor...
...de alabildiğin...
...oskoca hükü...
...olanca kuvve...
...yosma Açık...
...anından ayır...

...ne olursa bi...
...ayırsız evlât...
...r vardır; ...
...z, çapkınlıkta...
...ığının çama...
...dikerek bin...
...darik ettiği ü...
...alıp yosmal...
...hale geldik...
...gibi başımız...
...limizde avuc...
...ip alıyor, ya...
...da saçıp sa...
...o adı batas...
...mek için ... hal...
...aşlarını çatıp ka...
...Zam diyor, veriyo...
...in gözünü...
...Biz verdikçe...
...yor, şımarıyor...
...rle âşıkının ...
...sitemler yağ...

...nin için çıldır...
...sevmiyorsun...
...alâka göst...
...senedenberi b...
...adın. Hâlâ e...
...rgilerle idare...
...nülüm kalma...
...mlar, yeni y...
...Bunları yap...
...giderim ha!"...
...en fitili ala...
...z daha çatıp...
...da somurtuyo...
...yeni yeni v...
...verme! E...
...dekini alması...

...ayırsız evlâd...
...tulmak için...
...akladığı koc...
...yüzüğünü, k...
...parasını oğlu...

...besbeterine u...
...bir tutam bi...
...ğı, gözümüzde...
...ettik, gene...
...Açık'ın gözle...
...istiyor. Bir k...
...rda duvarla...
...villerinin af...

...zde de takat...
...ığını kapata...
...yerimiz kal...

Cemal ...

GÜNLER GEÇERKEN

Kaybedecek Bir Dakikamız Yok

İstanbulda seyrüseferin bir derece kolaylaşıp süratleşmesi bakımından ilk akla gelen çare, bu seyrüseferi atalete uğratan tramvayların kaldırılması gibi görünüyor.

Fakat senede 100 milyon yolcu taşıyan bir nakil vasıtası şebekesini ilga ediverirsek o 100 milyon kişi ne yapacak? Fazla bilet parası vermeği göze alsa da otobüslere sığabilir mi? Velev ki 50 hattâ 150 otobüs daha getirtilse...

Hoş, otobüs çokluğu da nihayet şehir yollarını tramvay derecesinde değilse de yine yarı yarıya tıkar. İstanbul eninde sonunda yolları tıkanmağa mahkûm bir şehirdir.

Onu ne bir kaç cadde ve sokak daha açmak, ne seyrüsefer memurlarını çoğaltmak, ne de bir takım hayalî plânlar yapmak bu akibetten kurtaramaz.

Netice şudur ki büyük, pek büyük mikyasta düşünmek, - belediye ve hükûmet parasiyle değil - hariçten sermaye ile işi yoluna koymak icap etmektedir.

İstanbula yer altı yolları ve trenleri lâzım. Bu derde eski zaman ... hiç bir şehir, ne Londra, ne Paris, ne Moskova ve ne de öbürleri yer altı trenlerinden başka çare bulamamışlardır.

Kendimizi aldatmıyalım.

Beyoğlu caddesini sütunlu hale sokmakla genişletmiş olamayız; zaten onu da tatbik milyarlara ihtiyaç gösterir! Karaköy ve Galata açılamaz; yine milyarlar sarfı gerek! Boğaziçi yolu ferahlatılamaz; milyarlar harcamalı!

Eminönü-Unkapanı arasındaki kısacık arızayı bile kaldırmak kudretimiz dışında iken bin bir gece masalları okuyarak kendimizi hülya ve hayal dalgasına kaptırmamalıyız. İstanbulu ancak "metro" denilen yer altı nakil vasıtası kurtarır.

O yola gidelim. Yoksa bir gün tamamiyle yolsuz kalacağız.

Metro yapılıncaya kadar - başlansa bile kısım kısım yapılacak ve ikmali yıllar sürecektir - tramvay hatlarından bazısını kaldırmak veya başka yerlere nakletmek bir zarurettir.

Meselâ İstanbul yakası tramvayları Eminönünden geri dönmeli, Beyoğlu yakası tramvayları Taksimden işlemeğe başlamalıdır.

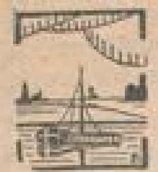

Bebek hattı behemehal kaldırılmalı, o tafafa ara vermeden otobüs işletmelidir.

Karaköyden artık ne Beyoğluna, ne Bebeğe tramvay gidemez; gidemiyecek hale gelmiştir. İstiklâl caddesi artık tramvay hattı kaldıramaz, otobüse bile tahammülü yoktur.

İlk iş tüneli Taksime kadar yer altından uzatmaktır.

Hülâsa kocakarı ilâçlarına, gerçekleşmesi imkânsız tasavvurlara, pesten kerani tedbirlere son verelim. İş büyüktür, mühimdir, kırtasiyecilik ve sevsaklama ile hal edilemez.

İstanbul tıkanıyor, tıkandı!

Meşhur imarcı Mareşal Lyautey, Fas'ın bir çöl köşesine azıcık sudan faydalanılarak hurmalar dikilip ağaçlandırılmasını emretmiş. İki sene sonra oraya gitmiş. Bakmış ki hiç bir şey yapılmamış. Bölge müdürüne sebebini sormuş. Adam demiş ki :

— Efendim, burada küçücük bir koru vücut bulması için en aşağı yüz sene ister.

Mereşal şu cevabı vermiş :

— Yüz sene mi? Daha iyi ya... O halde kaybedecek bir dakikamız bile yok. Hemen işe başlamalıyız!

İstanbulun seyrüsefer bakımından düzenlenmesi ancak yüz seneye muhtaçtır. Onun içindir ki kaybedecek bir dakikamız kalmamıştır. Hakiki imarcı böyle düşünür.

R. H. K.

Acaip Şeyler

Budrio da İtalia, Amedea Monterunici isminde bir kadın, birdenbire çıldırmış, üç parmağını keserek, güya ruhlara ikram etmek için tavada kızartmıştır.

Acıya dayanamıyan kadın feryada başlamış, gelip zavallıyı hastahaneye götürmüşler.

★

İsviçreli bir iş adamı, seri bir telefon muhaveresi elde edebilmek için, telefondaki kıza: "Pek çok istediğin bir şeyi sana alırım!" demiş. Kız da : "İyi bir koca!" diye cevap vermiş.

Zengin adam gidip kızı görmüş, bir müddet sonra evlenmişler.

★

Puy de Fransa, tanınmış bir noterin torunu, genç bir kız. Uykuda kalkmış pencereye gitmiş aşağı sarkmış ve o sırada uyanmış.. Fakat kendini geri alamayıp ikinci katta olan pencereden düşmüştür..

Oradan geçmekte olan bir jimnastik hocası kızı yakalamış ve hemen hemen muhakkak olan ölümden kurtarmıştır.

İsviçreye Mektup

Necminin konseri pek güzel oldu. Melek sinemasında bir tek iskemle dahi boş değildi. Konserin en güzel vizonu, şıklığı ve zerafeti ile meşhur Leylâ Uşaklıgilin siyaha yakın koyu kahve rengi ve bir ipek yumağı kadar hafif kürkü idi.

Doğan Nadi, İzmirli bir tatlı İngiliz kızı ile gelmiş, bu genç bayanın mine rengindeki gözleri ile şapkası asorti idi. Gözlerine asorti olarak şapkasını seçmişlerden biri de Bayan Nuran Somuncuoğlunun menekşe demetli şapkası idi.

Şapka dedim de aklıma gecenin en komik şapkası geldi. Bu komik şapka ... No. lu locada yer almıştı. Etrafta yeni görünmiye başlıyan bu küçük hanım, sevgili, nişanlı kuzeninin cüssesine uysun diye olacak, sol kaşına kartal cesametinde bir kuş kondurmuş ve tepeden başlıyan tül grek hızını alamayıp beline bir kaç kere dolandıktan sonra galiba dizlerine kadar uzayıp gitmiş. Artiste gönderdikleri çiçek sepeti ile bu şapka arasında ayni zevk derhal göze çarpıyordu.

İstanbulun hemen bütün meşhur doktorları konserdeydi. Bayan Fahri Arelin nefis incilerini övmeden geçemiyeceğim. Prof. Bilgişin'in eşi siyah-kahverengi kompozisyonunu tam mânasile tatbik etmiş. Bayan Hayretin başında çok distenge ve zarif bir şapka vardı. Son modaya uygun kısacık saçları ile Sacide Usta, gecenin en sade fakat en zarif kadını idi.

İzzet Akosman irili ufaklı bütün kadrosu ile konsere gelmişti. Mahmut Baler'in meğer şairliği de varmış. Necmi Rıza, güftesi Balerin olan bir şarkı okudu. Konserin enteresan erkek tipleri : Şair ve sanat dostu Nihat H. Pepeyi ve Hidayet Fuat idi. Tabii Vasfi Rıza ve Burhan Felek de hazırdılar.

Kadıköylü müzik hayranı güzel Asya'yı ilk defa şapka ile gördüm bu akşam, fakat ben onun gür kızıl saçlarını şapka altında sevmiyorum. Senin anlıyacağın iki gözüm bütün İstanbul ve civarı konserdeydi. Bari sana bir "Ada sahillerinde" yi göndereyim de İsviçrede dinleyip İstanbulu hatırla.

Fitne Fücur

Not : Geçen yazıdaki "Fedra" ismi sehven "Ferda" dizildiğinden taashih ederiz.

Kendisi muhtacı şifa bir dede...

— C.H.P. liler valiye şifa telgrafı çekmişler...
— Bari o da C.H.P. ye bir şifa telgrafı çekse...

NE TUHAF...

Profesör doktor Bardeleben, talebelerinden birini imtihan ediyordu. Sözde mezuniyet imtihanı verecek olan bu genç, kendisine gösterilen hastayı muayene ediyor, fakat hastalığı hakkında bir türlü teşhis koyamıyordu. İşin içinden çıkamıyacağını anlayınca, işin kurnazlık tarafına kaçtı :

— Bu hastayı muayene edemem, dedi. Hastalığını kulağıma fısıldadı. Bu şerefsizliği yapamam...

Profesör dudaklarını büktü :

— Acaip, dedi. Sözde biz, hastayı sağır ve dilsiz olarak seçmiştik !

NİKÂH DAİRELERİNDEN HAYAT SAHNELERİNE

ERKEKLİK GURURU

30—XXXIII

— 27 —

Otomobil Sarıyere kadar gittikten sonra tekrar Büyükdereye döndü, bir gazinonun önünde durdu. Şevki Bey derhal dışarıya çıkıp arka kapıyı açtı. Hamiyet Hanım, Firdesin bileğini tuttu :

— Haydi kızım.

— Nereye gidiyoruz?

— Şu gazinoda biraz oturup dinlenelim.

Firdes asabiyetle itiraz etti :

— Ben buralarda oturmam. Hemen eve dönmek istiyorum. Siz oturunuz, ben otobüsle giderim.

Hamiyet Hanım yine o yapmacık şefkat edasiyle kulağına eğildi;

— Ne yapıyorsun, yavrucuğum? Şevki Beye karşı çok ayıp oluyor. Sana yakışır mı böyle şeyler?

Gazinonun garsonu da beyaz ceketinin göğsünü ilikliyerek koştu, Şevki Beyin önünde yılışık bir eda ile eğildi :

— Buyurunuz pasam. Çok bir zamanlar var ki size kaybettik. Ne zaman çok güzel baluklar yapıyoruz, er bir tefa diyorum; sindik Sevki bey olsa burada, bravo, soyliyecek bana. Bu gün dé var taze taze pisi baluklar meze yapmaya için.

Onlar dışarıda konuşurken Hamiyet Hanım telâşlı, telâşlı Firdesin kolunu çekti, otomobilden çıktılar. Garson mütecessis bakışlarla Firdesi tepeden aşağı süzdükten sonra Şevki Beye göz kırptı, yanına sokulup mırıldandı :

— Bon şans, pasam. Kajinoda kalabaluk yok. Simdik size hazirlattiracayim bir güzel yer, rahat rahat muhabbet yapacaksiniz.

Firdes titriyor, ayakları birbirine dolaşıyor, asabiyetten dudaklarını ısırıyordu. Gazinonun kapısından girerken sendeledi, düşecek gibi oldu, Hamiyet Hanım kolunu tuttu, Şevki Bey de öbür koluna yapıştı :

— Ne oldunuz, hanımefendi?

Hamiyet Hanım atıldı :

— Merak edecek bir şey yok, Şevki Bey. Maşallah, Firdes Hanım çok iyi.

Gazinonun arka tarafına geçtiler. Camekânın önünde hazırlanan masaya oturdular. Şevki Bey, garsonun masaya bıraktığı listeyi Firdese uzattı :

— Buyurunuz, hanımefendi. Yiyecek, içecek şeyleri siz intihap ediniz.

— Teşekkür ederim efendim, ben hiç bir şey istemiyorum.

— Nasıl olur, hanımefendi? Burada perhizli hastalar gibi hiç bir şey yiyip içmeden oturulur mu?

Hamiyet Hanım :

— Birer bira alsak fena olmaz, dedi. Hem yorgunluğumuzu giderir, hem iştihamızı açar.

Firdes yine dudaklarını ısırarak başını çevirdi, denizi seyre daldı. Hamiyet Hanımla Şevki Beyin kaş, göz işaretlerinin farkında değildi. Bir aralık Şevki Bey kalkıp büfeye doğru gitti. Hamiyet Hanım elini Firdesin omuzuna koydu :

— Deniz pek güzel, değil mi Firdesçiğim?

Ce. Re.

(Devamı var)

Vurdum duymaz nişanlı

Yalnız Kendimiz İçin

Macaristanda köylüye taksim edilen arazi için yeni idarenin bir usulü de çiftliklerin önüne şu levhayı astırmaktır : (Bu malikâne bizimdir; biz yalnız kendimiz için ekip biçiyoruz.) Fabrikalarda da aynı mânada levhalar : (Bu müessese bizimdir; biz yalnız kendimiz için çalışıyoruz).

Tiyatrolarda hep Sovyet propagandası için yazılmış piyesler oynadığından hemen hiç birinde seyirci yoktur. Aktörlerden biri, bir gün dayanamamış; tiyatro kapısına şu levhayı asmış : (Bu tiyatro bizimdir. Biz yalnız kendimiz için oynuyoruz.)

Tarihten iktibaslar

Livingstone ve Stanley

Hakikate istinat eden vakaların romanlardan daha tesirli olduğu neticesine varıldığı şu son yıllarda meşhur adamların tafsilâtlı hal tercümeleri ve biyografileri romanlardan fazla rağbet görmektedir.

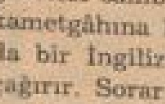

O kabil eserlerden biri de Alman müellifi Wassermann'ın Stanley üzerine yazdığı kitaptır.

Malûmdur ki Stanley Afrikaya gidip misyoner ve kâşif Livingstone'i hayatta gören bir kâşif ve bir gazetecidir.

Bu kitapların en dikkate şayan faslı, iki büyük adamın henüz medenî insan ayağı basmamış bir ormanda buluşmalarıdır.

1869 senesinde Nev York Herald gazetesi sahibi Bemet Paristeki ikametgâhına Henry Stanley adında bir İngiliz gazete muhabirini çağırır. Sorar :

— Livingstone nerededir, biliyor musunuz?

— Bilmiyorum.

— Ben onun Afrika ortasında bulunduğu fikrindeyim. Sizi Afrikaya yollıyacağım. Alınız, işte bin İngiliz altını. Biterse isteyiniz. Livingstone'i bulmalısınız.

Stanley hemen hareket etti. Üç yıldanberi o kâşif misyonerden haber alınamamıştı; ormanlar arasında kaybolmuştu ve herkes çoktan öldüğüne hükmetmişti.

Stanley yolculuğunu gayet güç şartlarla yaptı; korkunç ormanlar, öldürücü bataklıklar aştı; vahşi hayvanlarla boğuştu, yamyamlara göğüs gerdi. Gayretini kaybetmedi, ümidini kesmedi. Her tarafta soruyordu :

— Bir beyaz adam gördünüz mü?

Cevaplar daima menfi idi. Nihayet yedi günlük yolda ve ormanlar arasındaki Ujiji köyünde bir beyaz adamın bulunduğunu öğrendi.

10 Kasım 1871 de gazeteci, Ujiji'ye vardı ve pazar kurulan meydanlıkta bir beyaz adam gördü. Eski püskü elbiseler içinde hastalıklardan harap olmuş bir ihtiyar. Lâkin hâlâ enerjisi yerinde idi; vekarlı ve sakindi de...

Radyo — "Uykuyu nasıl yemeli?" hakkında bir konuşma dinlediniz.

"Fransız karikatürü"

İki beyaz adam terbiyeli şekilde selâmlaştılar. Sanki bir Londra sokağında birbirlerine rastlamışlardı. Stanley heyecanını belli etmeden sorrdu :

— Doktor Livingstone ile mi müşerref oluyorum?

Karşısındaki eğilerek cevap verdi :

— Evet.

— Sizinle karşılaştığım için Allaha şükür ederim.

Livingstone, medenî âleme dönmeği istemedi. Günlerinin sayılı olduğunu biliyordu ve başladığı işe devam niyetinde idi.

Bir kaç ay sonra Zezgibar'a dönen Stanley gazetesine şu telgrafı çekti : "Livingstone'u gördüm"

Buna evvelâ kimse inanmadı. Hattâ gazeteci İngiltereye döndüğü zaman kendisiyle alay ettiler.

Stanley'in ziyaretinden bir sene sonra Livingstone Afrikada Bangvelo gölü sahilinde öldü; zenciler ölümüne ağladılar.

Cesedi İngiltereye nakledildi ve millî törenle orada gömüldü.

Tesir Meselesi

Meşhur bestekâr Liszt yeni ölmüştü. Genç bir müzisyen bu ölüm dolayısiyle bir matem türküsü bestelemiş, üstad Brahms'a çalmış :

— Nasıl buldunuz?

Diye sormuştu. Brahms :

— Fena değil, dedi. Yalnız, sizin ölümünüz dolayısiyle Liszt bir matem havası kompoze etseydi, muhakkak ki daha tesirli olurdu !

— Sevgilim, ailenizin sinemaya gitmesinden istifade edelim, gidip babanızın kelebek kolleksiyonunu görelim !

"Le Hérisson" dan

Iktisadi görüşler :

NE YAPMALI DERSİNİZ ?

Gazetelerde neşredilen lüks vergisi tasarısını okuduktan sonra insan her şeyi silip baştan başlamak lüzumunu bir kere daha hissediyor.

Meselâ Iktisat ilminde para ayarlanması, tediye muvazenesi gibi bütün ileri meseleler bir tarafa bırakılacak! "Efendiler dersiniz Ihtiyaçlar bahsidir" diye başlıyacağız, "Ihtiyaçlar üç kısma ayrılır : Zarurî, medenî lüks" diye mevzua gireceğiz. Medenî ihtiyaçlarla lüks olanların nerede başlayıp nerede bittiğini izah edeceğiz, eğer talebelerden biri imtihanda zarurî ihtiyaçlarla lüks ihtiyaçları karıştırırsa, meselâ gözlük kullanma ihtiyacına lüks derse veyahut bir bina mevcutken aynı maksat için milyonlar sarfederek yapılan bir binaya zarurî derse "Sen dersini hazmetmemişsin!" diyecek, onu sınıfta bırakacağız.

Fakat bu hazımsızlığı iş başındaki saçsız sakallı profesörler gösterirse onları ne yapmalı ?

Viktor Hügo ...

1839 un sonlar... gün Victor Hugo ... berber', artık kıy... yaklaştığını söyle...

— 2 Ocakta ... cek; 4 Ocakta is... ların.

Victor Hugo ... aldırmaz, yalnız ... şe sezilen bir ses...

— Peki ama öy... ta beni kim traş ...

Bir Oh Çek...

Vergilere zam su... kûmeti kim idare ... kim tavzin edemez ... bir aile reisi olar... Evimizi idrae için ... ğız. Kalem kalem ... şu kadar, bakkala b... kuşam, eğlence, ha... cin de şu mikda... nu? Senede 10 bin... geçiyor elimize? ... Çıkar şunu 10.750 ... 4 bin 150 lira açık ... la karşılarız. Maaşı... rimize o mikdarı za... fimize bakarız.

Ne hoş, ne rahat ...

Aileye ve ferde ... kân, ... açıklar kapatılab... lır mı? Diğer taraft...

— Ne hünerli, d... r ! Gelirlerini gide... muşlar, muvazeneli ... de yaşıyorlar !

Diye onları alkışl...

Yine bir aile ta... ki bir veya bir kaç... tutulmuş, tedavi ve... rafı olarak bütçeye ... lira ilâvesi lâzım. Öbürleri için yaptık... faslına zam.

Zam, bütçe esasın... ten sonra aynı aile ... ğu evi beğenmeyip ... ve daha muhteşemi... sın? Yahut mütevaz... nı bırakıp bir palas...

Ne korkusu var? ... 10, 20 bin lira da b... yar... Madem ki ge... elindedir.

İşte fert ve aile ... deksi ile alâkasız ... Zam yolundan ... imkânı olduktan son...

Çocuk — Anne ! A... yine ablamı ısırdı !

Viktor Hügo İle Berberi

1839 un sonlarına doğru bir gün Victor Hugo traş olurken berber', artık kıyamet gününün yaklaştığını söyler ve der ki :

— 2 Ocakta hayvanlar ölecek; 4 Ocakta ise sıra insanların.

Victor Hugo bu sözlere hiç aldırmaz, yalnız gayet az endişe sezilen bir sesle :

— Peki ama öyleyse 3 Ocakta beni kim traş edecek? der.

Bir Oh Çekerdik ki...

Vergilere zam suretiyle bir hükûmeti kim idare ve bir bütçeyi kim tavzin edemez ki? Bir fert ve bir aile reisi olarak düşünelim : Evimizi idrae için bütçe yapacağız. Kalem kalem yazarız. Kiraya şu kadar, bakkala bu kadar, giyim kuşam, eğlence, hastalık, tahsil için de şu mikdar. Ne tuttu yekûnu? Senede 10 bin 750 lira. Ne geçiyor elimize? 6 bin 600 lira. Çıkar şunu 10.750 den... Tamam. 4 bin 150 lira açık var. Bunu zamla karşılarız. Maaşımıza veya gelirimize o mikdarı zam ederiz; keyfimize bakarız.

Ne hoş, ne rahat !

Aileye ve ferde böyle bir imkân, bir selâhiyet verilse, zamlarla açıklar kapatılabilse kaygu kalır mı? Diğer taraftan :

— Ne hünerli, dirayetli adamlar ! Gelirlerini giderlerine uydurmuşlar, muvazeneli bir bütçe içinde yaşıyorlar !

Diye onları alkışlar mıyız?

Yine bir aile tasavvur edelim ki bir veya bir kaç azası vereme tutulmuş, tedavi ve seyahat masrafı olarak bütçeye meselâ 5 bin lira ilâvesi lâzım. Ne yapsınlar? Öbürleri için yaptıklarını : Gelir faslına zam.

Zam, bütçe esasını teşkil ettikten sonra aynı aile neden oturduğu evi beğenmeyip de bir yenisini ve daha muhteşemini yaptırmasın? Yahut mütevazi apartımanını bırakıp bir palasa taşınmasın?

Ne korkusu var? Bütçesine 5, 10, 20 bin lira da bunun için koyar... Madem ki geliri arttırmak elindedir.

İşte fert ve aile için geçim endeksi ile alâkasız ideal yaşayış ! Zam yolundan iradı arttırmak imkânı olduktan sonra hattâ fuzuli masraflara da, lükse de kaçabilir.

Bunun en küçük bir hünere ihtiyacı yoktur. Kim olsa - Bekçi, losturacı, herkes - zerrece ilim, ihtisas lüzumunu duymadan - o kadarını yapar.

Bunun adı mıdır maliye siyaseti?

Ah, fert ve aile reisi olarak Allah bize de hükûmete lûtfettiği o kolaylığı verseydi; biz de bütçemizi öyle yapabilseydik ! Bir "oh!" çekerdik ki.. Dünya cennet olurdu.

Çocuk — Anne ! Anne ! O adam yine ablamı ısırdı !

"Marius" den

İki tablo

Misafiri Nasıl Atlatmalı ?

Bayan — Çekilir şey değil, bu senin mektep arkadaşın olacak herifin daha gitmeğe hiç niyeti yok galiba !

Bay — Ben de öyle görüyorum !

Bayan — Bu ne saygısızlık, geleli yirmi günü geçti, halbuki sen onu bir iki gece diye çağırmıştın.

Bay — Galiba bizim evden çok hoşlandı.

Bayan — Hoşlanmış da olsa ben artık çekemem, bir yolunu bulup atlatmalı. Ayrıca da hiç bir şeyi beğenmiyor.

Bay — Ne gibi ?

Bayan — Ne gibi olacak, dört kişilik yemek yediği halde, hem memnun değil, hem de yemeklerimizi beğenmiyen bir hali var. Herhalde bu adam gitmeli, hiç hoşlanmadım vesselâm.

Bay — Evet ama bunu ona nasıl anlatmalı?

Bayan — Basbayağı : "Artık git !" dersin olur biter.

Bay — Ben böyle şey diyemem, ayıp olur. Başka çare bulmalı.

Bayan — Nasıl çare?

Bay — Meselâ bu akşam sofrada yemeğin birine çokça tuz koydurursun, ben kızarım : "Bu kadar tuzlu yemek yenmez!" derim. Sen de aksine : "Yemeğin nesi var? Sana öyle geliyor." dersin. Vur tut bir kavga, sen yemeğin tuzlu olup olmadığını ondan sorarsın, tabii haklı olduğum için benim tarafımı tutar, sen de bu sefer ona kızar. "Yemeklerimi beğenmiyorsanız gidip başka yerde yiyin!" dersin. Bu iş de böylece hallolur.

Akşam sofrada

Bay — Bu yemeğin hali nedir? Şap gibi olmuş, ben bu kadar tuzlu yemek yiyemem.

Bayan — Hiç de tuzlu değil, her zamanki gibi...

(Kavga başlar)

Bayan, misafire — Rica ederim siz söyleyin, yemek çok tuzlu mu, yoksa karar mı?

Misafir — Vallahi bana göre hava hoş, nasıl olsa daha yirmi günden fazla burada kalacak değilim...

Hassas Zengin

Adamın biri yardım istemek için, çok zengin bir iş adamına müracaat eder ve der ki :

— Annem ölüm döşeğinde, karım deli, beş çocuğum difteriden yatıyor, benim de ciğerlerim sakat.

Daha fazlasını dinlemeğe tahammülü olmıyan adam zile basar içeri giren uşağına :

— Mehmet, der, bu adam yüreğimi parçalıyor, kapı dışarı et !..

«Tek İstikamet» Nasıl Keşfedildi ?

Her şeyin aslı tabiatta mevcuttur ve insan zekâsı daha ziyade bir taklit kudretidir. Newton arzın cazibesini bir elmanın yere düşmesinden keşfetmiştir. Filvaki ondan evvel nice insan bir meyvanın yere düştüğünü görmüştür ama sadece eğilip alarak yemesini bilmiştir.

Sayısı bilinmez asırlardanberi dereler akar ve cereyana kapılan çerçöpü sürükleyip bir tarafa doğru götürür. Lâkin kimse buna bakarak şehirlerde seyrü sefer için "Tek istikamet nazariyesini çıkaramamıştır.

O iş böyle olmuştur : Parisin bir polis müdürü, başını dinlemek için bir gün kıra gitmiş, dere kenarına uzanmış, bir taraftan da suya çerçöp atar, seyredermiş.

Bakmış ki attıkları çöpler hep bir istikamet üzerinden ve hiç karşılaşmadan rahatça gidiyor.

— Neden şehirlerde de böyle olmasın? Arabalar aynı yoldan, aynı istikamette gider, karşılıklı işlemezse seyrü sefer fevkalâde kolaylaşır, rahatlar !

İşte bu gün dünyaca kabul edilen "Tek istikamet" o müşahededen doğmuştur.

İktidardakiler

General de Gaule — Ne kadar sarssam düşmüyorlar !

"Fransız karikatürü"

Yaşlı Meşhurlar Arasında

Belçikalı meşhur muharrir Maeterlinck 84 yaşına basmıştır. Kendisinden 10 yaş büyük olan diğer meşhur muharrir Bernarrd Shaw'a karşı antipatisi vardır. Onun hakkında der ki :

— Shaw, bir eski şatodur; ruhlar tarafından bile ziyaret edilmiyen bir şato, ruhsuz şato!

Ötedeki de Belçikalı meşhur için şöyle söyler :

— Maeterlinck, hiç bir eserinin ıslıklarla karşılanmıyacağına emin olan tek muharrirdir. Zira seyirciler esnemekten vakit bulup da ıslık çalamazlar !

Konuşuruz !

Bir kahvede üç sağır birleşmiş, kâğıt oynuyor. Birbirlerine duyurabilmek için bağırıyorlar :

— Kessene ! Benimki koz, ilâh..

Öteki müşteriler gürültüden konuşamıyorlar, kahveciye şikâyet ederler.

Kahveci oyunculara gider ve parmağiyle saati gösterir.

Sağırlardan biri :

— Saat on bir, der. On birden sonra oyun oynanmıyorsa, biz de kahve kapanıncaya kadar oturup konuşuruz.

Kızım Sana Söylüyorum...

Meşhur Puşkin, Çarın da bulunduğu bir mecliste asilzadelerden birinin oğlundan bahis açtı :

— Gayet kuvvetli, sıhhatli bir insandır. Ata biner, yüzer, iyi silâh kullanır. Fakat bir türlü askere alınmıyor.

Çar, taaccüple dudaklarını büktü :

— Allah Allah ! dedi. Bu kadar sıhhatli bir insan neden askere alınmıyormuş?

Puşkin saf bir eda takınarak cevap verdi :

— Bilinemez ki efendim, dedi. Yalnız kendisi şöyle dert yanıyor : "Her muayeneden evvel askeri doktorla : -Muhakkak bu sefer askere alınacağım - diye 500 ruble bahse girişiyorum, fakat bahsi bir türlü kazanamıyorum !

Menfaatinizi korumak istiyorsanız
AYDEDE
ye ilân veriniz çünkü:
AYDEDE
de çıkan ilânların ömrü bir günlük değildir

AYDEDE

SİYASİ HOŞSOHBET GAZETE

ABONE ŞARTLARI

6 Aylık	Memleket içi	7,5 Lira
»	Memleket dışı	12 »
1 Senelik	Memleket içi	14 »
»	Memleket dışı	21 »

İstanbul Emniyet Sandığının
Vadeli Tasarruf Hesaplarına Ait
20.000 Lira
Tutarında ikramiyeler kurası 12 Aralık Pazar günü saat 14 de
Noter huzuru ile Sandığın Cağaloğlundaki merkezinde çekilecektir.
18909

Şukadarcık
Kolynos diş macunu
ferahlandırıcı, temizleyici
KÖPÜK
vermeğe kâfidir

TÜRKİYE MÜMESSİLİ
Türk Merkez Ecza Deposu
İstanbul

Hanımeli
Türkiyenin En Büyük
Kadın Gazetesi
ARALIK SAYISI ÇIKTI
Bütün Yazıları Ciddi, Faydalı, Pratik, Öğreticidir. Renklerle ve Resimlerle Gösterilmiştir.
40 Sayfa 50 Kuruş
İstanbul TAN Matbaası

DENTOSİL

Diş Macunu
Az mikdarı bile köpürür, dişlerinizi parlatır, çürümekten korur.

SEN BEN
kullananlar, sevdikleri fakat kokusundan çekindikleri HER ŞEYİ yiyebilirler.
DEPO: Türkiye eczanesi Ankara caddesi No. 88 İstanbul. Telefon: 23475

Çocuk Ansiklopedisi
Türkiyenin yalnız bütün çocuklarını değil hattâ bütün büyüklerini de ilgilendirir.
★★★
Bütün dünyanın bilgileri herkesin anlıyacağı tarzda sade olarak yazılmıştır.
★★★
2 Büyük Cilt - 1448 sayfa - 1783 Resim - 218 Mevzu
Fiyatı 15 Liradır.
İstanbul TAN Matbaası

Sahibi: F. KARAY
Yazı işlerini fiilen idare eden: Cemal Refik Delibaş
İdare yeri: Ankara Caddesi 98/2 İstanbul
Dizildiği yer: Murad KERMAN Mürettiphanesi
Basıldığı yer: TAN Matbaası